

*Ҳамватан, Наврӯзи ту пирӯз бод!
Эй Ватан, ҳар рӯзи ту Наврӯз бод!*

*Агар дар қаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.*

ҲАҶТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№ 11-12 (12393)
16 март
соли 2023

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

▶ КАЛОМИ ПЕШВО

Модар хуршеди нурбахш ва дарёи меҳр аст

Паёми шодбошии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба муносибати Рӯзи Модар

Модарону бонувон ва хоҳарони азиз!

Ҳамаи шуморо ба ифтихори ҷашни мубораку фархундаи Рӯзи модар, ки ҳар сол дар рӯзҳои нахустини фасли зебои баҳор таҷлил мегардад, сидқан шодбош мегӯям.

Ба ҳар яки шумо, пеш аз ҳама, саломатӣ, хушбахтии оилавӣ ва рӯзгори ободу босаодат орзу менамоем.

Ба оғози баҳор ва давраи омодагӣ ба Наврӯз рост омадани Рӯзи модар рамзи ҳамоиши ду неруи бузурги зиндагиофар аст. Зеро агар Наврӯз оғози эҳёи табиат бошад, Зан - Модар офарандаи ҳаёти инсонӣ мебошад. Ба ибораи дигар, зиндагии аҳли башар аз домони поки модар ва шири сафеду чонбахши ӯ сарчашма мегирад.

Тамоми бузургони оламо, ки хизматҳои барҷастаи таърихӣ анҷом додаанд ва инсоният бо ному корномаи онҳо ифтихор мекунанд, модар ба дунё овардааст ва дар оғуши пурмеҳри худ парваридааст.

Бо самимияту дӯстдорӣ ва муҳаббату кадршиносӣ ҷашн гирифтани Рӯзи модар дар кишвари мо нишонаи эътибори эҳтироми давлату Ҳукумат ва мардуми мам-

лакат ба модар ва кадр манзалати шоистаи ӯ мебошад.

Модар мураббии нахустини инсон, субҳи гулафшони баҳор, хуршеди ишқу муҳаббат, паёмовари сулҳу саҳо ва дарёи бепоёни меҳр аст. Маҳз ба ҳамин хотир, модарро дар адабиёти қаҳонӣ «фариштаи меҳр» ва «мавҷуди муқаддас» номидаанд.

Меҳоҳам бо ифтихор хотирнишон намоям, ки кӯшишу талоши модари тоҷик ба хотири рушди маънавиёти оила ва ҷомеа, ташкили оилаи солим, тарбия кардану ба камол расонидани фарзандони солиму солах, соҳибмаърифату соҳибқасб ва созандаву ободгар, воқеан, қобили ситоишу кадрдонист.

Далели бебаҳс аст, ки симои занони соҳибмаърифат, ҷасуру далер ва адолатпарвари тоҷик аз паси садсолаҳо дар лаҳзаҳои ҳассоси таърихи халқамон ба мардуми мо тавону неру мебахшад.

Занону бонувон ва хоҳарону духтарони мо имрӯз бо рафтору гуфтору нек, андешаи солим, нангу номус ва маҳорату қордонии худ дар ободиву пешрафти Тоҷикистони соҳибистиклол саҳми басо арзишманд доранд.

Ҳукумати мамлакат, бо дарназардошти нақши муассири занону бонувон дар ҳаёти сиёсӣву иқтисодӣ ва иҷтимоӣву фарҳангии кишвар, таъмини ҳукуку манфиатҳои занону модаронро яке аз самтҳои муҳимтарини сиёсати худ қарор додааст.

Мо ҳамеша ба масъалаи беҳбудии вазъи занону бонувон тавачҷуҳи хосса зоҳир карда, ташаббусҳои созандашонро пайваста дастгирӣ менамоем ва барои амалӣ гардидани иқдомҳои неку наҷиби онҳо заминаву имкониятҳои мусоид фароҳам меварем.

Аз ҷумла, ба хотири ҷимояи ҳукуки занон ҳоло тамоми заминаву имкониятҳои муосири қонунӣ фароҳам оварда шудаанд.

Дар замони соҳибистиклолӣ беш аз 60 санади меъёрии ҳукуқӣ қабул карда шуд, ки амалисозии онҳо боиси бамаҷорати беҳтар шудани вазъи иҷтимоии занону духтарон гардид.

Илова барин, тибқи супоришҳои дар паёмҳои қаблии Роҳбари давлат гузошташуда танҳо дар ду соли охир ду ҳуҷҷати муҳим - Стратегияи миллии ҷаҳонгардонии нақши

(Даволаш дар саҳ. 2)

Ҷашни пирӯзии нур бар зулмот

Аз суҳанони Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ситоиши Наврӯз

Иди Наврӯз, ки дар ҳамаи давраи замонҳо аз ҷумлаи бузургтарин ҷашнҳои муқаддаси миллӣ ва оини зиндагисозии мардум ба ҳисоб меравад, ҳамчун рамзи қорҳои баҳорӣ ва файзу баракати сол, пеш аз ҳама, ба кишоварзон неруи илҳомӣ тоза ато мекунанд. Наврӯз бо нақши созандаи хеш ба шудгор ва кишти қори замин, пошидани донаи умед, шинондани ниҳол ва гулу гулбуттаҳо, худлас, оғози ҳама қорҳои мавсими баҳор ҳидоят менамояд.

Халқи тоҷик Наврӯзро бо хурсандиву арҷгузорию беандоза таҷлил карда, беҳтарин орзуи ормонҳои худро бо Наврӯзи ҳуҷастапай пайванд мекунанд. Тамоми оинҳои ибратомӯзи наврӯзӣ, ки моҳиятан сарчашмаи бузурги ахлоқиву тарбиявӣ ва бунёдкориву созандагӣ мебошанд, имрӯз низ барои ҳар фарди оғоҳу солимфикр чун манбаи умеду ормонҳои наҷибу созанда ва василаи худшиносиву қаҳоншиносӣ хизмат мекунанд.

Ҷашни Наврӯз, ки зодаи хирад, андеша, қаҳонбинӣ ва тафакқури гузаштагонӣ бузурги мо мебошад, дар замири худ ҷавҳари некӣ, наққорӣ, бахшишу меҳрубонӣ, покизагии руҳонӣ ва ҷисмонӣ, созандагӣю бунёдкориро дорад.

Наврӯз яке аз қадимтарин ва азизтарин ҷашнҳои миллии мардуми ориёинаҷод буда, бо мурури замон ба иди дар ҳақиқат халқӣ мубаддал шудааст. Халқи мо беҳтарин орзуи умеди худро қабл аз ҳама бо Наврӯз, яъне, Соли нави анъанавӣ аҷдодии хеш пайванд мекунанд. Наврӯз пайки шодиву сурур, шукуфоиву зебӣ, оғози кишти қори баҳорӣ, паёми эҳёи табиат мебошад ва гардише дар руҳу ҷони одамони падид меорад.

Наврӯз барои миллати тоҷик китоби сарнавишт буда, Ҷанбаҳои мо, ҳатто, дар давраҳои мушқилтарини таърихӣ ин ҷашни муқаддас ва ҳуҷастаи худро ҳимоят мекарданд ва бо Наврӯз дубора зинда мешуданд. Наврӯз ҳамчун ҷавҳари тобнок ва нишонаи ҷовидонаи тамаддуни халқи тоҷик ҳамеша нигоҳдорандаи мардум, забон, расму оин, фарҳангу таърих ва ниҳоят, Ватан будааст.

Наврӯз чун рамзи пайванди азалии инсон бо табиат дар шабу рӯзҳои эътидоли баҳориву иваз шудани сол фаро мерасад ва бо расидани он рӯзгори қуҳан зиндагиро аз сар мегирад, табиату ҳастӣ раҳти нав ба тан мекунанд ва дар руҳу ҷони одамони гардише падида меояд.

Бигзор, Наврӯзи ҳуҷастапай дӯстиву ҳамдилии моро боз ҳам пойдортару бобако гардонад!

Бигзор, сарсабзиву шодкомии иди Наврӯз ба ҳама пиру ҷавони кишвари азизамон, ҳар як ҳонадони мардуми тоҷик ва ҳамзабонони хоричии мо насиб гардад!

Бигзор, зиндагии мо ҳамеша чун баҳор сарсабзу хуррам, зебою пуртароват бошад!

СОЗАНДАГӢ

Литсейи равияи табию риёзӣ дар донишгоҳ

13 март дар шаҳри Душанбе Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президентии Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ва Раиси Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси шаҳри Душанбе, мухтарам Рустами Эмомалӣ бинои нави литсейи равияи табию риёзии Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро мавриди баҳрабардорӣ қарор доданд.

Бинои нави замонавӣ аз чор ошёна иборат буда, барои 1280 нафар хонанда пешбинӣ гардидааст.

Сарвари давлат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бо шароити мавҷуда шинос гардида, барои баланд бардоштани савияи донишу корбарии дуруст бо хонандагон ба масъулин маслиҳатҳои муфид доданд.

Иттилоъ дода шуд, ки иншооти мазкур дорои 47 синфхонаи замонавӣ барҳаво буда, барои таълиму тарбияи хонандагон синфхонаҳо бо тамоми ағзияҳои дарсӣ мучаҳҳаз гардонидани шудаанд. Дар литсей 10 синфхонаи алоҳидаи фаннӣ барои омӯзиши химия, физика, биология, мате-

матика ва геометрия ташкил гардида, барои гузаронидани таҷрибаҳои озмоишҳои имконияти мусоид фароҳам оварда шудааст. Дар бинои нави 3 синфхонаи алоҳидаи омӯзиши касбу ҳунар барои писарон ва духтарон ташкил гардидааст.

Бинои нави, ҳамчунин, дорои ошхона бо 216 ҷой ва маҷлисоҳ мебошад.

Дар литсейӣ толори варзиш ва дар наздикии бино ду майдони алоҳидаи футболу волейбол ташкил гардидааст.

Бинои нави литсейи равияи табию риёзии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо пайгирӣ аз сиёсати бунёдкоронаи Сарвари давлат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон аз ҷониби соҳибкори ватанӣ Абдухалил Фуломов бунёд гардидааст.

Бунёди бинои нави литсейи равияи табию риёзӣ аз ҷумлаи тадбирҳои вобаста ба татбиқи «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» маҳсуб мешавад.

President.tj

БОЗДИД

9-уми март соли равон меҳмонон, муовини Раиси Девони вазирон - вазири қорҳои хориҷии Туркменистон Рашид Мередов ва сафири Ҷумҳурии Туркменистон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ноҳияи Дӯстӣ сафар карданд. Онҳоро муовини Сарвазирии Ҷумҳурии Тоҷикистон Сулаймон Зиёзода, раиси вилояти Хатлон Давлаталӣ Саид, вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода, сардори Раёсати маорифи вилояти Хатлон Ғазалшо Сафарзода, раиси ноҳияи мазкур ва дигар масъулони ҳамроҳӣ карданд. Онҳо аз мавзеи сохтмони муассисаи таълими ба номи Маҳдумқули боздид намуда, дар намоиши ҳунарҳои мардумӣ иштирок карданд. Инчунин, бо сокинон ва фаъолони ноҳия мулоқот баргузор шуд.

Иттилоъ дода шуд, ки дар ноҳияи Дӯстӣ 5 муассисаи таълимӣ бо забонҳои ўзбекӣ ва туркманӣ фаъолият дорад. Дар муассисаҳои таълими ноҳия 251 нафар омӯзгори туркманзабон кор мекунад.

Муаррифии лоиҳаи анго-

Сохтмони мактаби нави

равии сохтмони муассисаи таълимӣ баргузор гардид.

Ёдовар мешавем, ки тибқи Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Туркменистон аз 2 ноябри соли 2017 «Дар бораи сохтмони бинои мактаби таҳсилоти миёнаи умумии ба номи Маҳдумқули дар ҳоҷагии ба номи Эргаш Султони ноҳияи Чилиқул» дар деҳаи Ғалабаи Ҷамоати деҳоти Чилиқул қорҳои омодагӣ ба сохтмони муас-

сисаи таълими нави идома дорад.

Барои сохтмони муассисаи таълими мазкур китбаи замин иборат аз 3 га ҷудо шуда, ҳуҷатгузори он ба расмият дароварда шудааст.

Бино иборат аз 2 ошёна барои 540 ҷойи нишаст дар як баст сохта мешавад. Барои сохтмони бино 8 350 000 доллари амрикоӣ пешбинӣ шудааст.

Ифтитоҳи муассисаи таълими номбурда дар соли 2024 пешбинӣ гардидааст.

Таълимгоҳи нави дар Уртабуз

Бо иштироки Сарвазирии мамлакат Қоҳир Расулзода ва раиси вилояти Хатлон Давлаталӣ Саид бинои муассисаи таҳсилоти ибтидоии №66-и деҳаи Уртабузи ноҳияи Фарҳор дар доираи нақшаи ҷорабиниҳои оид ба қорҳои ободонию бунёдкорӣ ба муносибати ҷашни 35-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии

Точикистон мавриди истифода қарор дода шуд.

Точикистон мавриди истифода қарор дода шуд.

Дар рафти ифтитоҳи муассисаи мазкур вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода ва сардори раёсати маорифи вилояти Хатлон Ғазалшо Сафарзода

Дар сохтори муассисаи мазкур сеҳи дӯзандагӣ, ошхона, 24 синфхонаи иловагӣ (барои 500 ҷойи нишаст

Сарвазирии мамлакат аз синфхонаҳо дидан намуда, бо хонандагон суҳбат кард ва ба онҳо барои тақмили донишомӯзӣ муваффақият таманно намуд.

Дар сохтори муассисаи мазкур сеҳи дӯзандагӣ, ошхона, 24 синфхонаи иловагӣ (барои 500 ҷойи нишаст

Сарвазирии мамлакат, инчунин, бо ҳайати омӯзгорони муассисаи мазкур мулоқот намуд.

Хадомати матбуоти раёсати маорифи вилояти Хатлон

ТАҶЛИЛ

Ҳамоиш ба ифтихори Рӯзи Модар

6-уми март соли қорӣ дар толори Донишқадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии қормандони соҳаи маориф ҳамоиши идона бахшида ба Рӯзи Модар баргузор гардид. Дар он Раҳим Саидзода, вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, муовини вазири маорифи вилояти Хатлон Ғазалшо Сафарзода, сардори Раёсати маорифи вилояти Хатлон Ғазалшо Сафарзода, раиси ноҳияи мазкур ва дигар масъулони ҳамроҳӣ карданд. Онҳо аз мавзеи сохтмони муассисаи таълими ба номи Маҳдумқули боздид намуда, дар намоиши ҳунарҳои мардумӣ иштирок карданд. Инчунин, бо сокинон ва фаъолони ноҳия мулоқот баргузор шуд.

Дар оғоз вазири маориф ва илм таъкид намуд, ки дар сиёсати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Зан-Модар ҷойгоҳи меҳварӣ дорад. Барои дар сатҳи баланд ба роҳ мондани фаъолияти занону модарон дар муассисаҳои гуногуни кишвар шаро-

ити созгор фароҳам оварда шудааст. Имрӯз дар тамоми қорхонаҳои давлативу ҳусусӣ занон дар баробари мардон фаъолияти босамар доранд ва барои пешрафти мамлақати азизамон саҳми шоиста мегузоранд.

Сипас, аз ҷониби Раҳим Саидзода ба ҳамаи бонувони дастгоҳи марказӣ ва зерсохторҳои Вазорати маориф ва илм тухфаҳои хотиравӣ супорида шуд.

Дар идома аз ҷониби ансамбли фарҳангии «Чавонӣ»-и Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон барномаи мукаммали фарҳангӣ - фароғатӣ ба ҳозирин пешниҳод шуд.

ҲАМКОРӢ

Мулоқоти судманд

9-уми март соли қорӣ воҳӯрии муовини якуми вазири маориф ва илм Чамшед Ҷӯразода бо сафири Шохигарии Белгия дар Тоҷикистон ҷаноби Анри Вантингем баргузор гардид.

Зимни суҳанронӣ муовини якуми вазири иброд намуд, ки воҳӯрии имрӯза дар рушди ҳамкориро дар соҳаи маориф ва илм миёни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Шохигарии Белгия заминаи мусоид

хоҳад гузошт ва қадами муҳиме дар роҳи табодули таҷрибаҳои дониши тарафҳо хоҳад буд.

Сипас, сафири Шохигарии Белгия дар Тоҷикистон омодагии ҷониби Белгияро ҷиҳати дар сатҳи хубтар ба роҳ мондани ҳамкориро иброз намуда, оид ба рушди ҳамкории тарафҳо дар самти таҳсилоти олии касбӣ ва табодули таҷрибаҳои дониши донишҷӯёну устодон андешаронӣ намуд.

Маркази матбуоти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

ХАМОИШ

Рӯнамоии китоб

Дар бинои Китобхонаи миллии Тоҷикистон ба муносибати Рӯзи матбуоти тоҷик рӯнамоии китобнома - феҳристи адабиёти «Инъикоси фаъолияти Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Рӯзномаи «Ҷумҳурият» (2019-2021)» баргузор гардид.

Чаласаро директори Китобхонаи миллии Тоҷикистон Ҷ.Файзалӣ оғоз намуда, аз нақши рӯзномаҳо, хусусан, рӯзномаи «Ҷумҳурият» дар инъикос ва тарғиби таърих, рӯйдодҳои олам, фаъолияти Президенти кишвар, муҳтарам

Эмомалӣ Раҳмон дар саҳифаҳои ин рӯзнома ёдовар шуд.

Дар чаласа мушовири калони бахши Ёрдамчии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Н.Оқилзода, сардори раёсати таъбу нашр ва матбуоти Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳмоналӣ Миралӣзода, сармуҳаррири нашрияи «Ҷумҳурият» Курбоналӣ Раҳмонзода, раиси Шурои ВАО Ҳуринисо Ализода, сардабири ҳафтаномаи «СССР» Сайёфи Мизроб, сармуҳаррири рӯзномаи «Минбари халқ» Сухроб Рауфзода ва намоёндагони дигар рӯзномаҳо ибрози андеша намуданд.

Салима МҶСОЕВА,
«Омӯзгор»

ОЛИМПИАДА

4-уми март соли равон дар литсей барои хонандагони болаёқат дар шаҳри Душанбе даври сеюм (минтақавӣ)-и олимпиадаи «Spelling Bee» ва олимпиада оид ба шохмот байни хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии 13 шаҳру ноҳияи тобеи ҷумҳурӣ баргузор гардид. Дар расми ифтитоҳи он муовини вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Зиёдулло Абдулло, директори Маркази ҷумҳуриявии дарёфт ва рушди истеъдодҳо Нусратулло Саломӣён иштирок ва суҳанронӣ карданд.

24 роҳхат ба даври ҷумҳуриявӣ

Зимни сухани ифтитоҳӣ Зиёдулло Абдулло иброз дошт, ки соҳаи маориф дар сиёсати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ

Шухратзода - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №1-и ноҳияи Файзобод, Мадина Мирзоева - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №19-и ноҳияи Шаҳринав доништа

Раҳмон яке аз соҳаҳои афзалиятнок ва калидӣ эълон гардидааст ва ҳадаф аз баргузори чунин олимпиадаҳо, пеш аз ҳама, дарёфти хонандагони боистеъдод, ҳавасманд намудани омӯзгорони эҷодкору навоар ва дорои малакаҳои баланди касбӣ мебошад, ки дар омода намудани шогирдон ба олимпиадаҳо саҳм доранд.

Дар олимпиадаҳои мазкур 178 хонанда аз шаҳрҳои Рогун, Ваҳдат, Хисор, Турсунзода, ноҳияҳои Рашт, Лахш, Тоҷикобод, Нуробод, Сангвор, Файзобод, Рӯдакӣ, Варзоб, Шаҳринав иштирок намуда, (85 хонанда дар олимпиадаи «Spelling Bee» ва 93 хонанда дар олимпиада оид ба шохмот) байни ҳам сабақат оростанд.

Аз рӯи ҷамъбаст ва натиҷагирии даври сеюми олимпиадаи «Spelling Bee» аз фанни забони англисӣ ғолибони ҷойи якум Ораста Раҳимова - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №2-и ноҳияи Файзобод, Муҳаммад Камолов - хонандаи гимназияи №1-и шаҳри Хисор, ғолибони ҷойи дуюм Севинҷ Одинаева - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №20-и шаҳри Турсунзода, Шаҳноза Исломова - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №15-и ноҳияи Рӯдакӣ, Меҳрлод Дурманов - хонандаи гимназияи №1-и шаҳри Хисор, Муҳлиса Одилҷонова - хонандаи литсей барои хонандагони болаёқат дар шаҳри Турсунзода ва ғолибони ҷойи сеюм Фирӯза Тоғанова - хонандаи мактаби Президентӣ барои хонандагони болаёқат дар шаҳри Хисор, Хатича Бехрӯззода - хонандаи литсей барои хонандагони болаёқат дар ноҳияи Шаҳринав, Раъно Низомова - хонандаи литсей барои хонандагони болаёқат дар шаҳри Турсунзода, Зафарҷон Абдуносир - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №17-и шаҳри Турсунзода, Марям

шуданд.

Натиҷаи даври сеюми олимпиада оид ба шохмот барои хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ низ ҷамъбаст гардида, ғолибони ҷойи якум Муҳиба Очилдиева - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №15-и ноҳияи Шаҳринав, Осия Ҳусейнова - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №15-и ноҳияи Шаҳринав, ғолибони ҷойи дуюм Русланбек Пиратов - хонандаи муассисаи хусусии таълимии «Роҳи дониш» дар шаҳри Турсунзода, Муҳаммадҷони Сулаймон - хонандаи литсей барои хонандагони болаёқат дар шаҳри Турсунзода ва ғолибони ҷойи сеюм Меҳрона Ҳайдарова - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №15-и ноҳияи Шаҳринав, Фирӯз Икромӣ - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №74-и ноҳияи Рӯдакӣ, Амир Сайфутдинов - хонандаи филиали муассисаи таълимии хусусии литсей-интернати тоҷикӣ-русӣ «Ҳотам ва ПВ» - и шаҳри Хисор, Азаматулло Муҳиддинов - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №13-и ноҳияи Лахш, Самир Кириев - хонандаи филиали муассисаи таълимии хусусии литсей-интернати тоҷикӣ-русӣ «Ҳотам ва ПВ» - и шаҳри Хисор, Марзиё Чамшед - хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №73-и шаҳри Турсунзода доништа шуданд.

Мувофиқи ҷамъбаст 24 хонанда ба даври чоруми (ҷумҳуриявӣ) олимпиада роҳхат гирифтанд.

Сайфиiddин МУРОДОВ,
«Омӯзгор»

ШУРОИ МИЛЛИИ ТАҲСИЛОТ

Бознигарии китобҳои дарсӣ

6-уми март соли ҷорӣ дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти раёсати муовини якуми вазири маориф ва илм Чамшед Ҷӯразода чаласаи навбатии Шурои миллии таҳсилот бо иштироки муовини вазири маориф ва илм Зиёдулло Абдулло, сардорони раёсату шӯъбаҳои дастгоҳи марказӣ ва муассисаҳои зертобеи вазорат, раисони гурӯҳҳои ҳамоҳангсози барномаву китобҳои дарсӣ, муаллифону мураттибони адабиёти таълимии барои баррасӣ пешниҳодшуда баргузор гардид.

Дар чаласаи навбатии Шурои миллии таҳсилот директори Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмию методӣ Н. Зайниддинзода дар мавзӯи «Бознигарии китобҳои дарсӣ дар заминаи мақолаи профессор С. Ятимов - «Тавоно бувад, ҳар ки доно бувад», президенти Академияи таҳсилоти

Тоҷикистон М. Саломӣён «Оид ба таъсири Шурои таҳия ва экспертизаи адабиёти таълими дар назди Академияи таҳсилоти Тоҷикистон», котиби масъули Шурои миллии таҳсилот Ф. Раҳмонзода дар мавриди адабиёти таълимии барои баррасӣ пешниҳодшуда суҳанронӣ намуданд.

Н. Зайниддинзода зимни суҳанронии худ аз таъкиду роҳнамоиҳои Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки фарогири ғояҳои давлатдорӣ миллии будан ва дар заминаи арзишҳои хувиятсозии халқи тоҷик таълифи шудани адабиёти таълимиро борҳо зикр карданд, ёдовар шуд. Сипас, зимни таҳлили мақолаи таҳқиқиву таҳлилии доктори илмҳои сиёсатшиносӣ, узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, профессор С. Ятимов - «Тавоно бувад, ҳар ки доно бувад» аз таҳияи барномаву китобҳои дарсӣ, рушди мактаби миллии таълифи адабиёти таълими ҷамчун як саҳифаи дурахшон дар таърихи маориф дар замони соҳибистиклолӣ ёдовар шуда, изҳор дошт, ки бо дарназардошти авзои сиёсии дохилӣ хориҷӣ, ки зарурати тақвияти андешаи миллиро тақозо мекунад, дидгоҳи худро ба масъалаи таълифи китобҳои дарсии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ бояд тағйир диҳем. Дар ҳама адабиёти таълими масъалаи хувият ва ҳештаншиносии миллии ва ватанхошию ватандӯстӣ дар навбати аввал меистад. Аз ин рӯ, дар мақолаи профессор С. Ятимов дар баробари муҳимтарин масоили давлатдорӣ, мавзӯи таълими маориф, аз ҷумла, вазъи кунунии китобҳои дарсии фанҳои ҷомеашиносӣ бо таҳлилҳои амиқ ва баҳогузори мунсифона арзёбӣ шудааст, - гуфт Н. Зайниддинзода.

Дар идома президенти Академияи таҳсилоти Тоҷикистон М. Саломӣён доир ба таъсири Шурои таҳия ва экспертизаи адабиёти таълими дар назди Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ёдовар шуда, таъкид дошт, ки иқдоми мазкур дар хошияи андешаҳои профессор С. Ятимов, ки аз мақолаи таҳлилии «Тавоно бувад, ҳар ки доно бувад» бармеояд, бо мақсади бознигарии мазмуну муҳтавои китобҳои дарсӣ роҳандозӣ гардидааст.

Сипас, роҷеъ ба масъалаи мавриди назар аъзои Шурои миллии таҳсилот фикру назари худро баён доштанд. Аз ҷумла, муовини якуми вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон изҳор дошт,

ки камбудхоеро, ки роҷеъ ба муҳтавои китобҳои дарсӣ дар мақолаи мавриди назар зикр гардидааст, бояд эътироф кунем ва дар оянда китобҳои дарсиеро таълифи намоем, ки мафкураи миллиро дар ниҳоди наслҳои оянда ба вуҷуд оварда тавонанд.

Инчунин, пешниҳод гардид, ки минбаъд тамоми мақолаҳо, ки вобаста ба вазъи адабиёти таълими дар саҳифаҳои матбуот ба таъбир мерасанд, дар чаласаҳои Шурои миллии таҳсилот мавриди баррасӣ қарор дода шаванд. Дар баробари беҳтар кардани мазмуну муҳтавои китобҳои дарсӣ, доир ба таҳрир, тасҳех, тарроҳӣ ва ороиши графיקии китобҳои дарсӣ низ аз ҷониби хозирин пешниҳодҳои судманд ироа гар-

дид. Дар идомаи чаласа, ҳамчунин, 34 номгӯи китоби дарсӣ ва дастурҳои методӣ мавриди баррасӣ қарор дода шуд. 5 номгӯи китоби дарсӣ барои тақмил ва бознигарӣ ба мураттибон бозпас гардонид шуд.

Аз ҷониби муовини якуми вазири маориф ва илм Чамшед Ҷӯразода ба роҳбарони муассисаҳои зертобеи Вазорати маориф ва илм дастур дода шуд, ки адабиёти таълимии барои баррасӣ ва тасдиқ пешниҳодшавандаро аз нигоҳи методӣ, мазмуну муҳтаво, хусусиятҳои дидактикӣ, мутобиқ будан ба стандартҳои таълим ҷиддан мавриди арзёбӣ қарор диҳанд.

Дар чаласа, ҳамчунин, раисони гурӯҳҳои ҳамоҳангсози барнома ва китобҳои дарсии Шурои миллии таҳсилот барои ду соли фаъолият (солҳои 2023 - 2025) тасдиқ ва аъзои нави он муаррифӣ шуданд.

Ҳамзамон, 38 номгӯи китоби дарсӣ, ки илова ба «Нақшаи ҷопи китобҳои дарсӣ барои муассисаҳои таҳсилоти умумӣ дар соли 2023» ҷопи онҳо аз ҷониби Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмию методӣ ба нақша гирифта шудааст, мавриди баррасӣ қарор дода шуд.

Ба директори Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмию методӣ дастур дода шуд, ки бо ҳамкории муассисаҳои зертобеи Вазорати маориф ва илм ва гурӯҳҳои ҳамоҳангсози барнома ва китобҳои дарсии Шурои миллии таҳсилот китобҳои дарсиеро барои пешниҳод ба ҷоп омода созад.

Дар охир аз ҷониби муовини якуми вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Чамшед Ҷӯразода чихати бо дарназардошти талаботи имрӯза ва дигаргунҳои соҳаҳои маориф ва илм бознигарӣ намудани механизми таҳия ва таълифи барномаҳои таълим, ҷиддан арзёбӣ намудани мазмуну муҳтавои китобҳои дарсии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва иҷрои саривақтии қарорҳои қабулшуда ба мураттибону муаллифон ва роҳбарони муассисаҳои зерсохтори Вазорати маориф ва илм дастуру супоришҳои мушаххас дода шуд.

Фаридун РАҲМОНЗОДА,
котиби масъули Шурои
миллии таҳсилот

► ХУСНИ БАЁН

Истифодаи мафҳуми “забони давлатӣ” вақтҳои охир дар матбуот зиёд ба назар мерасад. Оё бо забони тоҷикӣ ҳарф задан ё навиштан маънии забони давлатиро мефаҳмад ё на? Зумрае мутмаинанд, ки агар ба ин забон гуфтугузори карда тавонанд, пас, вазифаи шаҳрвандӣ ва маънавии худро иҷро кардаанд.

Қор ба дараҷае расидааст, ки агар дар кӯчаву бозор мардум бо ин ё он лаҳҷаву шева ҳарф зананд, зуд хулоса мебарорем, ки онҳо забони тоҷикӣ ё худ забони давлатиро медонанд, ҳарчанд ки ин тавр нест.

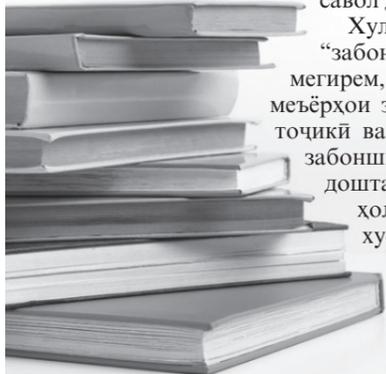
Мафҳуми “забони давлатӣ” маънии васеъ дорад. Яъне, забон дар он сурат комилан давлатӣ ҳисоб меёбад, ки кулли шаҳрвандони ин ё он кишвар бо ин забон бо дарназардошти меъёрҳои забони адабӣ гуфтугӯ кардаву навишта тавонанд.

«Забони давлатӣ»-ро медонем?

Аммо оё дар мо ҳама - аз тарбиятирандагони кӯдакистон то калонсолон метавонанд бо ин забон озодона, бе лакнат, бе хато ҳарф зананд ё чизе бинависанд? Гумони мо дар ин хусус, ки забонамонро комилан аз худ кардаем, бо ин забон бе иштибоҳ ҳарф мезанем ва сари мавзӯи дилхоҳ матлабамонро бо риояи меъёрҳои забони адабии имрӯза тоҷикӣ ва қоидаҳои имло рӯйи қоғаз ифода карда метавонем, нодуруст мебарояд. Ҳангоме ки мо худ бо ин забон мушқил дошта бошем, аз дигарон талаби донишҷӯи забони давлатӣ аз рӯйи инсоф нахоҳад буд.

Дуруст аст, ки дар тамоми муассисаҳо ва минтақаҳои кишвар забонамон корбасти мегардад, вале, аксаран мо дар ин ё он минтақаи мамлакатамон бо лаҳҷае ҳарф мезанему мушт ба сина мекубем, ки мо забонамонро медонем. Узри бисёр, аммо аз шеваву лаҳҷа то забони давлатӣ фосила хеле зиёд аст ё худ лаҳҷа ё шеваеро наметавон чун забони давлатӣ қабул намуд, “...бубин, тафовути раҳ аз кучост то ба кучост”.

Бисёр, ба худ савол диҳем: оё мо қодирем бо ин забон сари дилхоҳ мавзӯе ишро бинависем? Вақти посух ба ин савол дар мемонем.

Хулоса, вақте ки мафҳуми “забони давлатӣ”-ро ба забон мегирем, бояд риояи тамоми меъёрҳои забони адабии ҳозираи тоҷикӣ ва дигар қоидаҳои илми забоншиносиро дар назар дошта бошем, дар акси ҳол, лофу газофи мо дар хусуси донишҷӯи забони давлатӣ кори беҳуда хоҳад буд.

Чангизбеки
УЛФАТШОҲ,
«Омӯзгор», ВМКБ

► ПЕШНИҲОД ВА МУЛОҲИЗА

Дар роҳи худшиносии миллат

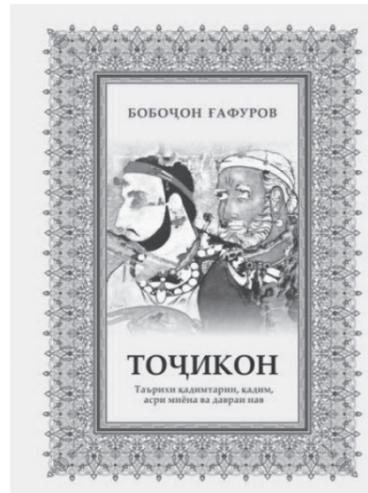
Дар мустақамии давлат ва болоравии нуфузи он дар ҷомеаи ҷаҳонӣ омилҳои гуногун таъсиргузори мебошанд. Дар ҳама ҳолатҳо барои ҳар як давлат ягонагии миллий, худшиносӣ, дӯстдори Ватан ва ҳоку оби он чун пайвандгари тамоми рӯкҳои давлатдорӣ фаъолият намудааст ва имрӯз низ дар ҳама ҷаҳон қарор дорад.

Бо ташаббуси бевоситаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон шуруъ аз соли 2023 оғоз гирифтани озмуни ҷумҳуриявии «Тоҷикон» – оинаи таърихи миллат тақдирхандаи муҳимме дар самти болоравии ҳештаншиносии мардуми тоҷик мегардад. Барои иштироки фаъолона дар ин озмуни ҳама шаҳрвандони Тоҷикистон имкони хуб доранд, зеро бо ташаббуси Роҳбари давлат дар тӯли ду соли ахир тамоми аҳолии кишвар бо китоби аллома Бобочон Гафуров “Тоҷикон” ба таври роӣгон таъмин гардидаанд. Барои бо як низоми муайян ва бо ҷолибият баргузори кардани озмуни мазкур мақомоти мутасаддӣ қорҳои зиёдеро анҷом додаанд. Пешниҳод кардани саволномаҳо, рӯйхати асарҳои зарурии мутолиа-шаванда, шартҳои озмун, зинаҳо ва муҳлати баргузори даврони он, ташкил кардани ҳаёти ҳақамони марҳалаҳои гуногун ва бисёр дигар тадбирҳои дар ин самт метавон номбар кард. Новобаста ба ин, озмун чун бори аввал баргузори мешавад, паҳлуҳои зиёди норавшанро барои ишти-рокчиёни ояндаи худ дорад. Аз ин рӯ, хостам ҳамчун омӯзгори таърих, ки тӯли 34 сол дар ин самт фаъолият намуда, аз раванди баргузори олимпиадаҳои сатҳи гуногуни мактаббачагон

огаҳӣ дорам, ондешаҳои ҳешро барои боз ҳама оммавитар гардидани озмун ба мутасаддӣён ва омӯзгорон пешниҳод намоям.

Якум, дар натиҷабаш гузаштани озмун ҳаёти ҳақамони сатҳи вилоятӣ ва ноҳиявӣ нақши калон доранд. Фаъолияти онҳо бояд тарзе ба роҳ монда шавад, ки бо низоми баргузори даври ҷумҳуриявӣ мувофиқат намояд. Дар тартиби муқаррар намудани саволномаҳо (дар назар дорам ба кадом паҳлуҳои мавзӯ таваҷҷуҳ намудан, чун дар таҷриба борҳо дидаем, низоми масъалагузориҳо дар сатҳи олимпиадаҳои вилоятию ноҳиявӣ аз даври ҷумҳуриявӣ куллан фарқ дорад), тартиби баргузори озмун (шифохӣ ё хаттӣ), баҳогузори ба саволномаҳои пешниҳодгардида, (санаи таърихӣ, баёни воқеаи таърихӣ, истифодаи сарчашмаҳои таърихӣ, суҳанронӣ, ҳисси ватандӯстӣ ва ғайра) ягонагӣ ва ё ҳадди ақал монандӣ бояд бошад. Барои ин, ба фикри ман, ба роҳ мондани як курси омӯзиши ақаллан барои райони ҳаёти ҳақамон зарур мебошад.

Дуюм, дар асоси Низомномаи озмун омӯзгорони таърихи макотиби миёна ва олии ҳукуки иштирок кардан надоранд. Ба фикри ман, иштироки онҳо дар озмун барои расидан ба мақсади ниҳой - болоравии худшиносии миллий метавонад боз бештар манфиатовар гардад. Барои дониши васеъ додан ба насли

наврас дар сатҳи баланд қарор доштани дониши омӯзгор омилҳои халқунанда мебошад. Мо гуфтан наметавонем, имрӯз сатҳи дониши ҳама омӯзгорони таърих пурра қаноатбахш мебошад. Барои онҳо омӯзиши иловагии таърихи миллат зарур ва ҳатмӣ мебошад. Ба даврони вилоятӣ ва ҷумҳуриявӣ шогирдони на ҳама омӯзгорон роҳхат мегардан, ки дар раванди қор бо шогирд донишашро боз ҳам сайқал диҳад. Аз ин рӯ, манфиатовар аст, ки муаллимони таърих низ ба рақобатҳои озмунии ҷалб гарданд. Дар ин пешниҳод афзалият на ҷихати молиявӣ, балки ба он дода шудааст, ки тайёри ба озмун метавонад дониш ва малакаи омӯзгоронро хеле беҳтар намояд.

Давлат ШЕРАЛИЗОДА,
омӯзгори таърих ва ҳукуки
мактаби Президентӣ барои
қӯдакони болаёқат дар ноҳияи
Данғара, Аълоҷии маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

► ТАҲСИЛОТИ КАСБӢ

Муассисаи давлатии таълими «Литсейи касбии сохтмони шаҳри Кӯлоб» аз соли 1974 дар омода намудани мутахассисони соҳибтаҷриба саҳми арзанда дорад. Муассисаи мазкур солҳои пешин ба таъмири азнавсозӣ бештар ниёз дошта, бо мурури вақт бо фароҳам омадани имконот дар ин боргоҳи касбу ҳунар шароити хуби таълимӣ барои устодону касбомӯзон муҳайё гардидааст.

Директори литсей А. Абдулҳақов ибраз дошт, ки айни замон 46 нафар омӯзгору устои таълими истехсолӣ ба 484 нафар хонанда касбу ҳунарҳои гуногунро меомӯзонанд.

Дар соли таҳсили 2022-2023 дар литсейи касбӣ - техникаи сохтмони шаҳри Кӯлоб 325 нафар хонандаи синфҳои 9-11 аз рӯи 14 ихтисос ва 202 нафар хонанда аз рӯи 25 ихтисос ба курсҳои кӯтоҳмуддат қабул карда шуданд. Дар литсей Маркази рушди ҳунарҳои миллий ва мардумӣ таъсис дода шудааст, ки 75 нафар боную духтари маҳаллӣ аз рӯи ихтисосҳои ошпазӣ, дӯзандагӣ, қаннодӣ ва қорғари меҳмонхона дар ин марказ

Омӯзиши ҳунару касбҳои гуногун

ба касбомӯзи фаро гирифта шудаанд. Дар муассисаи таълимӣ барои тайёр кардани мутахассисони соҳибкасб 7 кабинети муҷаҳҳаз таълимии фанҳои табиатшиносӣ, 7 устохонаи таълимии истехсолии муҷаҳҳаз бо тамоми асбобу васонти муосири техникаӣ, 3 кабинети технологияи иттилоотӣ иборат аз 68 компютер, 25 ноутбук, 15 принтер, 5 тахтаи электронӣ ва 11 адад видеопроектор мавҷуд мебошад. Толибилмони литсей дар озмунҳои вилоятию ҷумҳуриявӣ фаъолона ширкат варзида, сазовори ҷойҳои ифтихорӣ гаштаанд. Аз ҷумла, моҳи августи соли ҷорӣ дастпарварони литсей дар озмуни даври ҷумҳуриявӣ «Ҳунарманди сол», ки дар шаҳри Кӯлоб баргузори шуд, иштирок намуда, сазовори ҷойи аввал ва дипломи дараҷаи якум гардиданд. Муассисаи таълимӣ дорони 2 хобгоҳ, ошхона, маҷлисоҳ ва толори варзиш буда, айни замон дар хобгоҳ 120 нафар хонанда аз шаҳри ноҳияҳои вилояти Хатлон будубош доранд. Дар хобгоҳ толори намоиш, китобхона, ҳаммом, дар ихтиёри муҳассилин қарор дорад.

сохтмонию техникаи хатм намуданд, ки 98 нафарашон бо ҷойи қори доимӣ таъмин карда шуданд. Вобаста ба мушкилоти мавҷуда дар муассиса А. Абдулҳақов ибраз дошт, ки дар баҳши таълимӣ 10 нафар ва дар баҳши устои таълими истехсолӣ 4 нафар мутахассис намерасад. Маъмурияти литсейи касбии техникаи сохтмонӣ барои аз курсҳои

бозомӯзи омӯзгорон гузаштани қормондон бо филиали Донишқадаи ҷумҳуриявӣ такмили ихтисос ва бозомӯзи қормондони соҳаи маориф дар вилоят шартнома баставу мунтазам омӯзгорон аз рӯи речаи муайян аз курсҳои такмили ихтисос мегузаранд. Барои боз ҳам беҳтару хубтар ба роҳ мондани раванди таълиму тарбия ислоҳи як қатор мушкилот зарур аст. Аз ҷумла, беҳтар намудани заминаи моддию техникаи муассиса (дастгоҳҳои барқии қорқарди ҷубу охан, воситаҳои техникаи муосир, дастгоҳҳои кафшергарии барқии газӣ, мошинаҳои дӯзандагӣ, техникаҳои кишоварзӣ ва қорҳои сохтмонӣ), инчунин, таъмини китобҳои дарсӣ ва адабиёти методию таҳассусӣ, аз таъмири асосӣ баровардани бинои таълимгоҳ ва филиали он дар ноҳияи Шамсиддин Шохин, бо дарназардошти талаботи ихтисоди бозоргонӣ ташкил ва таъсиси ихтисосҳои нав дар литсей ва ғайраҳо.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
«Омӯзгор»

► АЗ ТАЪРИХИ ИЛМ

Пайдоиши назарияи иқтисодӣ

Пайдоиши назарияи иқтисодӣ ҳамчун илм натиҷаи тараққиёти дуру дарози таърихӣ мебошад. Му-тафаккири юнонӣ Арасту аввалин иқтисоддоне ба шумор меравад, ки мафҳумҳои «сарфа кардан» ва «иқтисод»-ро бо як маъно истифода кардааст.

Арасту аввалин бор дар таърихи илми иқтисодиёт ҳодисаҳои асосии иқтисодиёт ва шаклҳои ҷамъияти он замонаро таҳлил кард.

Илми иқтисод номи худро дар асри 17 дарёфтааст. Бори аввал истилоҳи иқтисоди сиёсиро Антуан Монкретен ба адабиёти иҷтимоию иқтисодӣ ворид кард. Соли 1615 «Рисолаи иқтисоди сиёсӣ»-ро ба нашр расонд. Бо ин Монкретен эълон кард, ки илми иқтисод бо иқтисодиёт ва хоҷагӣ дар доираи давлатҳои миллии сарукурдор аст. Бо вучуди ин, хидмати асосии Монкретен дар он аст, ки вай масъалаҳои иқтисодиро ҳамчун мавзӯи мустақили омӯзиш ҷудо кардааст. Бо ҳамин ӯ илми иқтисодро аз дигар илмҳои ҷамъияти ҷудо кард.

Дар тӯли якуним аср, пас аз Монкретен иқтисоди сиёсӣ, пеш аз ҳама,

ҳамчун илм дар бораи хоҷагии давлатӣ ба назар гирифта мешуд. Танҳо пас аз ба вучуд омадани мактаби классикии иқтисоддони сиёсӣ буржуазӣ, ки асосгузори он иқтисодчии англис Адам Смит буд, характери он тағйир ёфт ва умуман, ба илми қонунҳои хоҷагӣ табдил ёфт.

А.Смит аввалин шуда доктринаи иқтисодиётро ҳамчун системае, ки дар он қонунҳои ғайримутаҷаққил амал мекунанд, инкишоф дод. (Ба ибораи дигар, «дасти ноаён»-е, ки бо ёрии он «тартиботи табиӣ» ва тараққиёти самарабахши иқтисодӣ ба даст оварда мешавад). Ӯ собит кард, ки иқтисодиёт дар асоси механизми ғайримутаҷаққили худсоз ва худтанзимкунӣ инкишоф меёбад. А.Смит дар асари асосии иқтисодии худ «Тадқиқот оид ба табиат ва сабабҳои сарватмандии халқҳо» (1776) меҳнати умумиро, ки дар доираи тақсмоти ҷамъиятии меҳнат мавҷуд буд, ҳамчун манбаи неъматҳои моддӣ муайян мекунад. Назарияи ӯ оид ба арзиши меҳнат, ки мувофиқи он арзиши мол аз рӯи миқдори меҳнати сарфшуда муайян карда мешавад, аз ҳамин ҷо бармеояд.

То ибтидои асри 19 иқтисодиёти сиёсиро, асосан, илми англисҳо ҳисоб мекарданд ва донишҷӯёну коромӯзонии иқтисодиёти сиёсиро «Смитиён» меномиданд.

Карл Маркс, ки аввалин шуда усули диалектикаи материалистиро дар таҳлили ҳодисаҳои иҷтимоию иқтисодӣ татбиқ намуда буд, дар

инкишофи назарияи иқтисодӣ саҳми калон гузошт. Ин ба вай имкон дод, ки на танҳо иқтисодиёти сиёсӣ собикро мавриди танқиди амалӣ қарор дода, ҳамаи нуқтаҳои назаррасеро, ки олимони пешин баён карда буданд, ҷамъбааст кунад, балки инчунин, қонунҳои ҳаракати системаи капиталистиро аз мавқеи синфи коргар ошкор намояд.

Дар охири асри XIX - ибтидои асри XX қорқарди принципҳои умумии иқтисодиёти сиёсӣ ба омӯхтани проблемаҳои гуногуни амалиявии иқтисодӣ иваз карда мешавад; таҳлили сифатӣ ба таҳлили миқдорӣ мегузарад. Дар назарияи иқтисодӣ усулҳои тадқиқоти математикӣ васеъ истифода мешаванд. Номи назарияи иқтисодӣ «иқтисоди сиёсӣ» ба «экономика» (экономикс) иваз карда мешавад.

Намояндаи бузургтарини тамоюли нав дар илми иқтисодиёт иқтисоддони англис Алфред Маршалл мебошад. Ӯ омӯзиши проблемаҳои иқтисодиро бо микротаҳлил пайваст кард. Дар таълимоти ӯ диққати асосӣ ба шахсият, озодии интихоби шахсият ва ба ҳалли масъалаҳои амалӣ равона карда шудааст. А.Маршалл аввалин шуда дар назарияи иқтисодӣ аппарати математикиро истифода бурд.

Ин донишманд яке аз асосгузори тамоюли маржиналистӣ дар иқтисодиёт мебошад (маржа - маҳдудият). Фаслҳои нави иқтисодиёт бо назарияи фоидаи маржиналӣ ва арзиши маржиналӣ алоқаманданд. Самти маржиналистӣ дар маркази мавзӯи назарияи иқтисодӣ масъалаи интихоби оқилонаро мегузорад.

Асари Ҷон Кейнс «Назарияи умумии шугл, фоиз ва пул», ки соли 1936 чоп шуда буд, дар соҳаи назарияи иқтисодӣ инқилоbero ба миён овард. Номи ӯ ба пайдоиши як самти нав дар афкори иқтисодӣ - кейнсизм алоқаманд аст. Ҷ.Кейнс ва пайравони ӯ назарияи иқтисодиро ба макроиқтисод табдил дода, ҳама мушкилотро иҷтимоӣ ва миллий мешумориданд. Хидмати Ҷ.Кейнс дар он аст, ки ӯ аввалин шуда нақши муҳими давлатро нишон дод, ки тавассути сиёсати пулию қарзӣ фаъолияти самаранокӣ низомии бозорро таъмин менамояд.

Дар охири солҳои 50-ум ва аввали солҳои 60-уми асри XX самти мукобили Кейнсизм - монетаризм ба вучуд омад. Пешвои он иқтисоддони амриқой Милтон Фридман дар асари худ «Пул ва рушди иқтисодӣ» (1973) собит кардааст, ки механизми асосии фаъолияти иқтисод бозор ва соҳибқорӣ озод буда, даҳлати давлат ба иқтисодиёт танҳо бо соҳаи пулӣ маҳдуд аст.

Ҳамин тавр, таърихи илми иқтисод мактабҳои равияҳои зиёде дорад, ки бар мафҳумҳои гуногун асос ёфтаанд. Мавҷудияти мактабҳои гуногуни илмӣ ба инкишофи умумии афкори иқтисодӣ мусоидат мекунад. Муваффақияти мактаби муайяни илмӣ на ба дуруст будан ё набудани он, балки аз андозаи алоқамандии он ба воқеияти тағйирёбанда вобаста аст.

Фирӯзҷон НАСРИДДИНОВ,
профессор, мудири кафедраи
назарияи иқтисодии
Донишгоҳи давлатии молия ва
иқтисоди Тоҷикистон

► ШЕВАИ ДАРС

Пешрафти ҳар як соҳаи илмро бе рушди маорифу илму техника тасаввур кардан имконнопазир аст. Системаи маориф, ки асоси пешрафти ҳар як давлат ба ҳисоб меравад, дар Тоҷикистони мо босуръат пеш меравад.

Дар ин ҷода саҳми олимони, методистон ва омӯзгорони бениҳоят калон аст. Маҳз мактабу маориф барои босавод гардидани ҷомеа ва соҳибилму

Дар кори гурӯҳи ҳамаи хонандагон фаъолон ширкат варзида, дар вучуди онҳо ҳисси дӯстию рафокат, дастгирии ҳамдигар, меҳрубонӣ ва кӯшишу ғайратро бедор намуда, суҳанварӣ ва масъулиятшиносиро бедор намудааст.

Кори лоиҳавӣ низ қобилияти эҷодии хонандагонро сайқал дода, мустақилиятшонро мустаҳкамтар менамояд. Бозихҳои дидактикӣ барои бедор кардани шавқу завқи хонандагон хеле зарур аст.

Муносибати босалоҳият самаровар аст

соҳибтарбия ба камол расидани насли наврас мақоми аввал дорад.

Рӯз ба рӯз дар ҷодаи илму техника навгониҳо афзуда, роҳҳои осону дуруст ва муфиди шаклҳои таълим ба омӯзгорону муаллимон пешкаш гардида истодааст.

Дар раванди таълим омӯзгорон якҷанд роҳу усул ва тарзҳои таълимро пешниҳод намуданд, ки барои боз ҳам рангоранг шудани дарс ёрӣ мерасонад. Яке аз ин усулҳо салоҳиятноки буда, тӯли чанд сол аст, ки аз ин усул истифода мекунем ва натиҷаҳои назаррасе нишон дода истодааст. Хусусан, қорқои гурӯҳӣ, лоиҳавӣ, бозихҳои дидактикӣ самаравӣ хуб медиҳанд.

Хулоса, салоҳиятноки яке аз усулҳои пешрафтаи таълим буда, барои боз ҳам самаранок ба роҳ мондани таълим, руҳбаланд, бедор кардани шавқу завқи ва қобилияти хонандагон хеле зарур аст.

Мо, омӯзгоронро мебоёнд, баҳри пешрафти мактабу маориф ва ватани бихиштосоямон аз усулу шеваҳои нави таълим самаранок истифода бурда, бо тарбияи наслҳои созандаву эҷодқор ва босаводу бомаърифат баҳри шуқуфои Тоҷикистони соҳибистиклоламон саҳмгузор бошем.

Қаноат СОБИРОВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоии
МТМУ-и №13, ноҳияи Ашт

► ПЕДАГОГИКА

Раванди таълим ҳамеша аз муносибати байни омӯзгору хонанда ва омӯзгору волидайн вобаста аст ва агар яке аз ин муносибатҳо аз байн равад, таълиму тарбия наметавонад самаранок бошад.

Эътимод ба омӯзгор

тарики интернет ба роҳати бо омӯзгоронашон иртибот барқарор кунанд ва мушкилоту ниёзҳоеро, ки дар раванди тарбия ба амал меоянд, бартараф созанд).

- аз ҳар чихат намуна бошем (шахсияти омӯзгор аз ҳар чихат барои хонандагон намунаи ибрат мебошад. Ва онҳо ҳамеша мекӯшанд, ки ба омӯзгорони худ монанд бошанд. Бино бар ин, бояд мувофиқи рафтору гуфторҳои онҳо бошем).

- вақтро дуруст истифода намоем (интиқоли иттилоот ҳам аз чихати амалӣ ва ҳам аз чихати назарӣ бояд дар камтарин вақт ва ба таври муассир анҷом дода шавад. Аз ин рӯ, тақсмот ва истифодаи дурусти вақт ва таснифоти мунтазами иттилоот интиқоли онҳоро осонтар мекунад).

- ташаббус ва эҷодқориро аз онҳо нагиред (Агар хонандагон барои ҳалли масъала усули мушаххасро истифода баранд ва ё маводи нави назарино ба омӯзиш фаро гиранд, ташвиқ кунед.

- ба хонандагон бо назари яқсон нигоҳ кунед. (Хонандагони доно ва зирак беш аз дигар хонандагон мавриди тавачҷуҳ қарор мегиранд ва бояд омӯзгор кӯшиш ба харҷ диҳад, ки ин тавачҷуҳ боиси нороҳатию дилшикастагии дигар хонандагон нагардад. Бетаваҷҷуҳӣ ба донишомӯз яке аз омилҳои ногувор дар раванди таълим маҳсуб мешавад. Аз ин рӯ, бо муайян кардани қобилияту дониши ҳар як хонанда, кӯшиш кунед, ки муҳаббат ва тавачҷуҳи худро ба онҳо баробар тақсим кунед).

- ҳеч саволеро бе ҷавоб нагузоред (Ҳатто агар ҷавоби саволи хонандаро надонем ҳам, ба роҳати ба ӯ бигӯем, ки ҷавоби саволашро намендонем).

Сабоҳат НАРЗИЕВА,
омӯзгори синфҳои
ибтидоӣ,
Меҳробиддин ҚУРБОНЗОДА,
омӯзгори таърих ва
хуқуқи МТМУ №20-и
шаҳри Ваҳдат

АНЪАНАҶОИ ИДОНА

Бозиҳои варзишии наврӯзӣ

АСПСАВОРӢ

Аспсаворӣ миёни мардуми ориёӣ хеле маъмул буду шухрат дошт. Тавре ки аллома Бобочон Ғафуров зикр кардааст, мардуми ориёӣ аз хунарҳои варзишӣ, чавонмардию пахлавонӣ, аспсаворӣ бархурдор буданд.

Бозиҳои дастхобонӣ, аз болои асп тир парондан, шамшер задан, гӯштини болои асп дар ҳолати бесилоҳӣ махсус таълим дода мешуд. Парвариш ва тарбияи асп боис гардид, ки наслҳои нави асп ба миён оварда шаванд. Махсусан, аспхое, ки барои чанговарон мувофиқ буданд, дар меҳвари тавачҷу қарор доштанд.

ГӮШТИНГИРӢ

Ҳанӯз дар давлатҳои Суғд ва Бохтар гӯштингирӣ бозии маъмул будааст. Намунаи ин гӯштингирӣ «Кураш»-и имрӯза мебошад. Пахлавонон, асосан, аз нуруи даст истифода мебаранд. Якдигарро ба оғӯш (гурмушт) гирифта, бо зӯри бозувон ба пеш ё қафо тела дода, ба тарафи рости чап ҳам мекунанд. Дар ин набард шахси голиб он аст, ки ҳарифро пуштнокӣ ҳалол ба замин афтад.

КАМОНВАРӢ

Камонварӣ миёни ориёӣҳо хеле ривож ёфта буд. Шохону асилзодагон, пахлавонҳо, сайёҳҳо бо камонгӯлак ба шикор баромада, гавазн, бузҳои кӯҳӣ, оху, гӯрхар шикор мекарданд. Ғайр аз ин, камонварӣ як навъ бозии варзишӣ буд, ки дар баробари мардон занон низ дар рӯзҳои чашн ва хусусан, Наврӯз хунарнамоӣ мекарданд.

Мувофиқи маълумоти Ҳеродот, яке аз қабилҳои саккоӣ - массагетҳо, ки дар он

сӯи Аракс (дарёи Сир) зиндагӣ мекарданд, қабилҳои аз ҳама сершумор буданду дар болои асп ва ҳам пиёда мохирона чанг мекарданд. Ҳамеша бо худ камон ва найза доштанд. Дионисти Перигит, муаррихи Юнонӣ, менависад: «Саккоӣҳо камонварони мохиртарин ҳастанд. Ҳеч тирӣ онҳо бидуни ҳадаф паронда намешавад».

ШИНОВАРӢ

Шиноварӣ ё оббозӣ чун дигар навъҳои варзиш барои мардуми тоҷик яке аз хунари маҳоратҳои баланди мардонагӣ, часорат ва амалии шониста мебошад. Дар байни халқ шиноваронро ба маънои «оббоз», «шиннор», шахсе, ки дар ин хунар дасту дилу гурдаи қавӣ дорад, баҳои баланд медиҳанд.

Дар даврони гуногуни таърихӣ подшоҳон артиши оббозҳо доштанд, ки дар юришҳои ҳарбӣ барои аз об гузаронидани дигарон хидмат мекарданд. Шохони қадим оббозҳои махсус доштанд, ки онҳо аз қаъри дарё дурру гуҳар ва сангҳои гаронбаҳо чида бароварда, ба ҳазина даромад меоварданд.

ШОҲМОТБОЗӢ

Дар гузашта мардуми ориёӣ рӯзҳои чашни Наврӯз ба мусобиқаи шоҳмотбозӣ машғул мешуданд. Подшоҳон барои шартӣ бозӣ мулк ва дигар сарвату доронхоро мегузоштанд.

Дар бораи таърихи пайдоиши шоҳмот ақидаҳои гуногунанд. Аз рӯи баъзе ривоятҳо, бозии шоҳмот замони ҳукмронии Анӯшервони Одил дар давлати Сосониён аз тарафи вазири доноӣ ӯ Бузургмехр ихтироъ шудааст.

Шоҳмот бозии варзишӣ буда, онро «бозии шохон» низ мегӯянд. Дар ҳақиқат, ин бозӣ аз шахс ақлу заковати баланд ва қобилияти таҳлилии талаб менамояд. Дар ин бозӣ голиб шахсе доништа мешавад, ки «шоҳ»-ро дар тахтаи шоҳмот маҳв кунад.

ЧАВГОНБОЗӢ

Чавгонбозӣ ё гӯйбозӣ яке аз бозиҳои варзишии қадимии тоҷикон буда, ҳоло дар тамоми дунё бо номи «Роло» машҳур аст. Ин бозӣ, асосан, дар Осиёи Миёна пайдо шудааст. Чавгонбозӣ ба мисли бозии футбол аст, вале фарқи байни футболу чавгонбозӣ дар он аст, ки дар бозии чавгон тубча (гӯй)-ро на бо пой, балки бо чавгон (чӯби нимқач) ба ҳаракат меоранд.

Навъи дигари чавгонбозӣ, ки миёни ориёӣҳо маъмул буд, чавгонбозӣ дар болои асп мебошад. Ин бозӣ каме мушкул ва хатар дошт, зеро болои асп нишаставу бо суръати баланд давида, тӯбро ба дарвозаи ҳариф задан аз бозингар хушёриву чолокӣ талаб мекард.

Ин бозӣ миёни қабилҳои саккоӣ маъмул буд ва мардум чавгонбозиро бо ду навъ: «гӯйбехт» (болои асп нишаста бозӣ кардан), «путбехт» (пиёда бозӣ кардан) ҷудо карда, бозӣ мекарданд.

БУЧУЛБОЗӢ

Бучулбозӣ яке аз бозиҳои қадимии тоҷикон ба ҳисоб меравад, ки чандин аср пеш дар Осиёи Миёна ба вучуд омадааст. Аслан, ин бозӣ як навъи варзиши сабук низ шуморида мешавад, ки пайдоиши онро ба қабилҳои чорводори ориёӣ нисбат додаанд. Чунон ки маълум аст, чорводорон бо худ бузу гӯсфанд ва говҳоро аз як ҷо ба ҷои дигар мебаранд. Дар ҳар маконе, ки чорвоеро мекуштанд, бучулҳои пой он ба кӯдакони худ медоданд, зеро бучули сафеду тоза барои бозии кӯдакон мувофиқ буд.

Азбаски чорводорон дар сафарҳои мавсимӣ барои кӯдакони худ ҳар гуна бозичаҳо намегирифтанд, бучул барои бозии кӯдакони онҳо бехтарин тухфа ба ҷои зоча маҳсуб мешуд.

Аҷдоди тоҷикон дар рӯзҳои иди Наврӯз аз рӯи ин навъи бозӣ мусобиқаҳои варзишӣ ташкил ва баргузор менамуданд.

Таҳия
Сайфиддин МУРОДОВ,
«Омӯзгор»

НИГОҶЕ БА ТАЪРИХ

Ба таъкиди маъхазҳо, ки замони пайдоиши Наврӯз дақиқан маълум нест. Аммо ин чашн таърихи зиёда аз сеҳазорсола дорад ва куҳантарин оини миллии дар ҷаҳон ба шумор меравад. Дар баъзе аз ривоятҳои куҳан, аз ҷумла, «Шоҳнома»-и Ҳаким Фирдавсии Тӯсӣ, «Таърихи Табарӣ», «Ат-тафҳим», «Осору-л-боқия»-и Абурайҳони Берунӣ ва «Наврӯзнама»-и Умарӣ Хайём шоҳ Ҷамшед ё Каюмарс ҳамчун поягузори Наврӯз муаррифӣ шудаанд.

Пайдоиши Наврӯз дар «Шоҳнома»-и Фирдавсии ин гуна ривоят шудааст, ки Ҷамшед дар ҳоли гузаштан аз Озарбойҷон дастур дод, то дар он ҷо барои ӯ тахте бигузоранд, ҳадаф бо тоҷи заррин бар рӯи тахт бинишад. Бо расидани нури хуршед ба тоҷи заррини ӯ ҷаҳон нуруи шуд, мардум шодмонӣ карданд ва он рӯзро «Наврӯз» номиданд.

Бархе аз ривоеҳои таърихӣ оғози Наврӯзро ба бобилиён

Наврӯз - куҳантарин чашн

нисбат медиҳанд. Тибқи ин ривоятҳо, пайдоиши Наврӯз дар сарзамини Форс ба соли 538 пеш аз мелод, яъне, замони ҳамлаи Куруши Кабир ба Бобил оғоз мегардад, ки маҳз ӯ Наврӯзро чашни миллии эълон кард. Вай дар ин рӯз барномаҳои барои сарбозон, поксозии маконҳои ҳамагонӣ, хонаҳои шахсӣ ва бахшиши маҳкумон иҷро менамуд.

Дар замони Ашкониёну Сосониён низ Наврӯз чашн гирифта мешудааст. Ҳикоятҳои ривоятҳо дар бораи иди Наврӯз хеле бисёранд. Масалан, Абурайҳони Берунӣ дар китоби «Осору-л-боқия» овардааст, ки «чун Ҷамшед барои худ тахт бисохт, дар ин рӯз бар он савор шуд ва ҷинну шаётин онро бардоштанд. Ва ба як рӯз аз кӯҳи Дамованд ба Бобил омад. Мардум бо дидани ин манзара дар шигифт шуданд ва ин рӯзро ид гирифтанд».

Аз ин китобҳои таърихӣ, яъне, «Наврӯзнама»-и Умарӣ Хайём, «Осору-л-боқия», «Ат-тафҳим»-и Абурайҳони Берунӣ ва дигар асарҳои маълум мешавад, ки Наврӯз дар даврони қадим ба шаклҳои гуногун чашн гирифта мешудааст. Рӯзҳои таҷлили ид низ фарқ доштааст.

Баргузориҳои чашни Наврӯз дар замони Сосониён чанд рӯз (на кам аз шаш рӯз) тӯл мекашид ва ба ду давра тақсим мешуд. Наврӯзи кучак ё Наврӯзи омма, ки панҷ рӯз буд ва аз яқум то панҷуми фарвардинмоҳ гиромӣ дошта мешуд. Рӯзи шашуми фарвардин (Хурдодрӯз) чашни Наврӯзи бузург ё Наврӯзи хосса барпо мегашт.

Ривоеҳои дигаре, ки дар манобеи мухталиф аз онҳо ёд шуда, бешу кам ба ҳамаи таъбирот алоқаманд аст, ки «рӯзи аввали фарвардин ибтидои баҳор аст ва инро «Наврӯзи кучак», «Наврӯзи омма» ва «Наврӯзи сағир» мегӯянд.

Дар ҳар яке аз рӯзҳои Наврӯзи омма табақае аз табақоти мардум (деҳқонон, руҳониён, сипоҳиён, пешаварон ва ашрофон) ба дидори шоҳ меомаданд. Шоҳ ба суҳанони онҳо гӯш медод, барои халли мушкилоташон чораҷӯӣ менамуд. Дар рӯзи шашуми шоҳ ҳаққи табақоти гуногуни мардумро адо карда, танҳо наздикони шоҳ ба хузури ӯ меомаданд. Рӯзи аввали фарвардинмоҳи шоҳон ба тахт нишаста, дар сар тоҷи ҳафтситорадор тӯли панҷ рӯз мардумро қабул мекарданд, ҳоҷати онҳоро мебароварданд ва ҳадаҳо мебахшидаанд. Рӯзи шашуми «Наврӯзи бузург» буд, ҳонадонии шоҳӣ ва дарбориён бор меёфтанд. Чашни Наврӯз, ки дар гузашта баргузор мешуд, ҳамаи панҷ рӯзро дар бар мегирифт. Дар ин маврид Хоча Ҳофиз ишорае ба ин расм дорад:

Суҳан дар парда мегӯям, чу гул аз гунаҳ берун оӣ,
Ки беш аз панҷ рӯзе нест ҳукми мири наврӯзӣ.

Ба эътиқоди эронӣён, рӯзи муқаддас рӯзи чашни бузургии Наврӯз аст, ки «Наврӯзи хурдодрӯз» ё «Наврӯзи бузург» ва «Наврӯзи хосса» хонда мешавад.

Дар панҷ рӯзи нахустӣ сол ҳақҳои ҳашам ва лашкарро мегузорданду ҳоҷати онҳоро раво мекарданд ва чун Наврӯзи бузург фаро мерасид, зиндонӣеро озоду мучримонро афв менамуданд ва аз он пас ба айшу нӯш мепардохтанд. Ин тақсимибандӣ ба қавли Ҷохиз, дар замони Ҷамшед ва ба қавли Абурайҳон, баъд аз Ҷамшед ва зоҳиран дар замони Сосониён ҳодис шудааст. Мувофиқи гуфтаи Абурайҳони Берунӣ, дар аҳди шоҳони Сосонӣ фарвардинмоҳ ба шаш бахш тақсим шуда, чун моҳи Наврӯз чашн гирифта мешудааст.

Салима МҮСОЕВА,
«Омӯзгор»

Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон

Донишкада меъёрҳои имтиҳоноти маҳоратро барои қабули докталабони соли таҳсили 2023-2024 ба Маркази миллии тести назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

Меъёрҳои имтиҳоноти маҳорат барои қабули докталабони соли таҳсили 2023-2024
дар факултаи омодагии дифои ҳарбӣ ва тарбияи ҷисмонӣ (1030202)

Давидан ба масофаи 3000 метр		Давидан ба масофаи 100 метр		Дар турник овезон шуда, дастхоро қат ва рост кардан		Дар турник овезон шуда, бо дастҳо кашида чаппагардон шудан	
Вақт	Бал	Вақт	Бал	Чанд маротиба	Бал	Чанд маротиба	Бал
11.40,0	25	13,5	25	13	25	10	25
12.00,0	15	14,0	15	11	15	8	15
12.45,0	10	14,5	10	8	10	6	10

Меъёрҳои имтиҳоноти маҳорат барои қабули докталабони соли таҳсили 2023-2024 дар факултаи
«Тарбияи ҷисмонӣ» (1030201) (рӯзона ва ғоибона)

Давидан ба масофаи 3000 метр		Давидан ба масофаи 100 метр		Дар турник овезон шуда, дастхоро қат ва рост кардан		Дар турник овезон шуда, бо дастҳо кашида чаппагардон шудан	
Вақт	Бал	Вақт	Бал	Чанд маротиба	Бал	Чанд маротиба	Бал
11.40,0	25	13,5	25	13	25	10	25
12.00,0	15	14,0	15	11	15	8	15
12.45,0	10	14,5	10	8	10	6	10

Меъёрҳои имтиҳоноти маҳорат барои қабули докталабони соли таҳсили 2023-2024
дар факултаи «Фаъолияти варзиши омузгорӣ» (1880201)

Давидан ба масофаи 3000 метр		Давидан ба масофаи 100 метр		Дар турник овезон шуда, дастхоро қат ва рост кардан		Дар турник овезон шуда, бо дастҳо кашида чаппагардон шудан	
Вақт	Бал	Вақт	Бал	Чанд маротиба	Бал	Чанд маротиба	Бал
11.40,0	25	13,5	25	13	25	10	25
12.00,0	15	14,0	15	11	15	8	15
12.45,0	10	14,5	10	8	10	6	10

Меъёрҳои имтиҳоноти маҳорат барои қабули докталабони соли таҳсили 2023-2024 дар факултаи
«Фаъолияти варзиши сайёҳӣ (сайёҳии кӯҳӣ)» (1890201)

Давидан ба масофаи 3000 метр		Давидан ба масофаи 100 метр		Дар турник овезон шуда, дастхоро қат ва рост кардан		Дар турник овезон шуда, бо дастҳо кашида чаппагардон шудан	
Вақт	Бал	Вақт	Бал	Чанд маротиба	Бал	Чанд маротиба	Бал
11.40,0	25	13,5	25	13	25	10	25
12.00,0	15	14,0	15	11	15	8	15
12.45,0	10	14,5	10	8	10	6	10

Меъёрҳои имтиҳоноти маҳорат барои қабули (занҳо) докталабони
соли таҳсили 2022-2023

Давидан ба масофаи 800 метр		Давидан ба масофаи 100 метр		Дастхоро қат ва рост кардан		Миёро ба пеш ҳам ва рост кардан	
Вақт	Бал	Вақт	Бал	Чанд маротиба	Бал	Чанд маротиба	Бал
2.50,0	25	15,0	25	20	25	Қафаси синоро ба зонухо расонида, 3 сония худро доштан	25
3.00,0	20	15,7	20	15	20	Кафи дастхоро ба замин расонида, 3 сония худро доштан	20
3.10,0	15	16,0	15	10	15	Нуги панҷаҳои дастро ба зону расонидан ва 3 сония худро доштан	15

ба номи Сайидмуъмин Раҳимов

Нархномаи таҳсили як нафар донишҷӯ дар гурӯҳҳои шартномавӣ барои соли таҳсили 2023-2024 дар донишкада

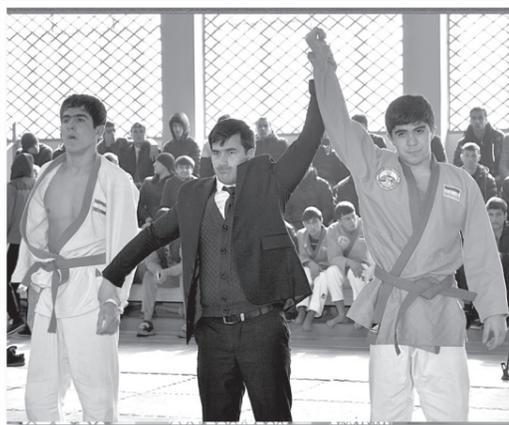
№	Рамз	Номгӯи ихтисос	Барои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон			Барои шаҳрвандони хориҷи кишвар		
			Рӯзона	Ғоибона	Маълумоти дуюм	Рӯзона	Ғоибона	Маълумоти дуюм
1	1-030202	Тарбияи ҷисмонӣ, омодагии дифои ҳарбӣ	5900	-	-	-	-	-
2	1-030201	Тарбияи ҷисмонӣ	3640	3740	3740	6900	6900	6900
3	1-880201	Фаъолияти варзиши омӯзгорӣ	3540	-	-	6900	-	-
4	1-89020101	Фаъолияти варзиши саёхатӣ (сайёҳии кӯҳӣ)	3540	-	-	6700	-	-
5	1-230108-0105	Воқеанигори варзиш	3500	-	-	6700	-	-
Барои шаҳрвандони хориҷи дур ба факултаи тарбияи ҷисмонӣ ва фаъолияти варзиши омӯзгорӣ			-	-	-	7500	7500	-

Нархномаи хизматрасонии хобгоҳ барои як моҳ

1	Барои истиқомат дар хобгоҳ (донишҷӯён)	63
2	Барои истиқомат дар хобгоҳ (муаллимон)	80
3	Барои қабули ҳуҷҷатҳои довталабон	15

Нархи як кредити супоридани имтиҳонҳои такрорӣ (триместр)

Тартиби ҳисоб; маблағи шартномаи солонани ихтисоси дахлдор/ миқдори кредит барои ихтисоси дахлдор/ 8 нафар, ки теъдоди камтарин барои ҳайати гурӯҳҳое, ки ба машғулиятҳои дарсии ин ё он фанни таълимӣ фаро гирифта мешаванд (триместр), пешбинӣ шудааст.

Дар ДТҶТ ба номи С. Раҳимов кафедраи гӯштини миллии таъсис дода мешавад.

